2 Φεβρουαρίου 2023

Αστρονομικός Όμιλος Καλαμάτας: Ένας όμιλος που μας ταξιδεύει στο διάστημα

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Αστρονομία & Αστροφυσική

Και μόνο το όνομα του Ομίλου εντυπωσιάζει, αφού όλοι έχουμε κοιτάξει κάποια στιγμή τον ουρανό το βράδυ, όπως και τη μέρα, και έχουμε αναρωτηθεί για αστέρια ή συμπλέγματα που κάπου ακούσαμε, για φαινόμενα που συχνά διαβάζουμε και τι, τελικά, μπορεί να υπάρχει εκεί ψηλά...

Τα παραπάνω, λοιπόν, είναι μερικά μόνο από όσα θα μάθουν και θα δουν όσοι αποφασίσουν να γίνουν μέλη του Αστρονομικού Ομίλου Καλαμάτας (ΑΟΚ), ο οποίος ξεκίνησε τη λειτουργία του πριν από μερικές μέρες έπειτα από πρωτοβουλία του ερασιτέχνη αστρονόμου Άρη Μυλωνά και τη βοήθεια άλλων έμπειρων ερασιτεχνών αστρονόμων.

Το «Θάρρος» μίλησε με τον κ. Άρη Μυλωνά για τον Όμιλο, αλλά πριν από αυτό ζητήσαμε να μάθουμε για τον ίδιο, αφού είναι κάτι που προκαλεί εντύπωση, πώς δηλαδή κάποιος αποφάσισε να ιδρύσει τον ΑΟΚ.

National Observatory of Athens, October 2014 / Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, Οκτώβριος 2014

Λίγα λόγια

Ο κ. Άρης Μυλωνάς είναι ερασιτέχνης αστρονόμος από τα μαθητικά του χρόνια, ενώ παρακολούθησε σειρά θεματικών ενοτήτων των Φυσικών Επιστημών του ΕΑΠ.

Εργάστηκε στο Κέντρο Επισκεπτών Πεντέλης ως χειριστής του τηλεσκοπίου Newall και παράλληλα ξεναγούσε το κοινό στον έναστρο ουρανό ως αστρονόμος-εκλαϊκευτής της Αστρονομίας (public outreach) για 22 χρόνια.

Έχει, επίσης, εργαστεί ως τεχνικός οπτικών οργάνων και έχει σχεδιάσει πρότυπους αστρονομικούς χάρτες (για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση), για λογαριασμό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου του υπουργείου Παιδείας (2003-2006).

Έως το 2019 ήταν υπεύθυνος των Κύκλων Σεμιναρίων Αστρονομίας (για μαθητές και ενήλικες) του Κέντρου Επισκεπτών στην Πεντέλη του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών.

Για πολλά χρόνια δραστηριοποιήθηκε σε αστρονομικό όμιλο των Αθηνών, όπου διετέλεσε επί σειρά ετών αντιπρόεδρος και πρόεδρος.

Έχει ακόμη σχεδιάσει και κατασκευάσει τηλεσκόπια, έδρανα στήριξης και παρατηρητήρια (θόλοι-συρόμενα Roll-off) για λογαριασμό ιδιωτών και ιδρυμάτων, όπως το Αστεροσκοπείο Αθηνών.

Διαθέτει, δε, ιδιόκτητο αστρονομικό πάρκο, όπου χρησιμοποιεί μεγάλα τηλεσκόπια (το μεγαλύτερο εξ αυτών έχει διάμετρο 61 εκ.), με σκοπό την εκπαίδευση ερασιτεχνών αστρονόμων και τη διάχυση της Αστρονομίας.

Σήμερα ζει μόνιμα στην Καλαμάτα, όπου γεννήθηκε και μεγάλωσε, με κύριο ενδιαφέρον τη διάχυση της Αστρονομίας-Αστροφυσικής μέσα από την παρατήρηση (με τηλεσκόπιο), βασικό συστατικό της επιστημονικής μεθοδολογίας.

-Τι είναι η αστρονομία για εσάς;
Η Αστρονομία είναι η γνώση και η συνειδητοποίηση του πραγματικού φυσικού κόσμου που μας περιβάλλει. Είναι ο μοναδικός τρόπος με τον οποίο ο άνθρωπος

μπορεί να αυτοπροσδιοριστεί στο χώρο και στο χρόνο. Είναι τρόπος και στάση ζωής. Η Αστρονομία έχει ονομαστεί «μητέρα» των Φυσικών Επιστημών, επειδή μέσω αυτής εδραιώθηκαν και αργότερα δομήθηκαν όλες οι Θετικές Επιστήμες που βασίζονται στην παρατήρηση. Είμαι πεπεισμένος ότι, αν όλα τα παιδιά (10-12 ετών) διδάσκονταν συστηματικά Αστρονομία, θα αντιλαμβάνονταν την αξία της επιστήμης και ως αυριανοί πολίτες θα έπαιρναν ορθότερες αποφάσεις για τη ζωή και το περιβάλλον, απαλλαγμένοι από δεισιδαιμονίες του Μεσαίωνα.

> ***«Η Αστρονομία είναι ο μοναδικός τρόπος με τον οποίο ο άνθρωπος μπορεί να αυτοπροσδιοριστεί στο χώρο και στο χρόνο»***

-Πώς και πότε η Αστρονομία μπήκε στη ζωή σας;
Συνήθως τα παιδιά στην ευαίσθητη ηλικία των 10 ετών αναρωτιούνται για την ύπαρξή τους και αυτό που τα περιβάλλει. Έτσι κι εγώ άρχισα να διαβάζω, αρχικά εγκυκλοπαίδειες, να μάθω τι είναι τα αστέρια και πόσο μακριά βρίσκονται η Σελήνη και οι πλανήτες. Στην 6η Δημοτικού αγόρασα ένα πολύ μικρό τηλεσκόπιο και άρχισα να παρατηρώ τους κρατήρες της Σελήνης και τα δακτυλίδια του Κρόνου! Αυτό ήταν! Εντυπωσιάστηκα τόσο πολύ που διάβαζα το ένα βιβλίο μετά το άλλο για να μάθω περισσότερα! Μου αρέσει να λέω ότι είμαι ερασιτέχνης αστρονόμος από μαθητής, κάτι που θεωρώ αναγκαία προϋπόθεση για να γίνεις καλός επαγγελματίας αστρονόμος.

-Και η συνέχεια;

Μετά την ενηλικίωσή μου επισκεπτόμουν συχνά – πυκνά το Αστεροσκοπείο και το Ίδρυμα Ευγενίδου, το οποίο την εποχή εκείνη διατηρούσε την καλύτερη και πλουσιότερη βιβλιοθήκη Αστρονομίας-Αστροφυσικής της Ελλάδας. Ο σκοπός μου ήταν μοναδικός και αδιασάλευτος, να αποκτήσω περισσότερες και σε βάθος γνώσεις. Εκεί μου δόθηκε η ευκαιρία να γνωρίσω δύο εξέχουσες προσωπικότητες, τον αστρονόμο Ν. Ματσόπουλο και τον αείμνηστο Δ. Σιμόπουλο. Διδάχθηκα από αυτούς και αργότερα συνεργαστήκαμε.

-Πρόκειται για ακριβό χόμπι;
Παγκοσμίως η ερασιτεχνική Αστρονομία δε θεωρείται χόμπι, εκτός αν κάποιος το προσεγγίζει στείρα ως «stargazing» που διαφοροποιείται από την «παρατήρηση», η οποία συμπεριλαμβάνει τη μέτρηση και τη συλλογή-ανάλυση δεδομένων.

Αντίθετα με αυτό που πιστεύει κάποιος, η ενασχόληση με την ερασιτεχνική Αστρονομία δεν είναι ακριβή. Με έναν εξοπλισμό των 1.000 ευρώ μπορείς να παρατηρείς για πολλά χρόνια! Ένα τηλεσκόπιο με διάμετρο 20 cm κοστίζει από 600 ευρώ και είναι ικανό να «δει» πάνω από 1.500 ενδιαφέροντα ουράνια αντικείμενα. Η δυσκολία εναπόκειται στη μετάβαση σε σκοτεινό ουρανό χωρίς φωτορύπανση, στην εύρεση των αντικειμένων και στο κρύο, κυρίως το χειμώνα.

> ***«Οι επιστημονικά καταρτισμένοι άνθρωποι δεν είναι έρμαια των ψευδοεπιστημών, των θεωριών συνωμοσίας και συναφών τσαρλατάνων της εποχής μας»***

-Απαιτεί και ξενύχτια; Κι αν υπάρξει συννεφιά ή προβλήματα στον καιρό;
Αν εξαιρέσει κανείς τις παρατηρήσεις του Ηλίου που πραγματοποιούνται με ειδικά φίλτρα την ημέρα, όλες οι αστρονομικές παρατηρήσεις γίνονται κατά τις

νυχτερινές ώρες. Λόγω της περιστροφής και περιφοράς της Γης γύρω από τον Ήλιο δε χρειάζεται πάντα να ξενυχτάμε, αφού τα ουράνια σώματα παρουσιάζουν φαινομενικές κινήσεις και μας δίνεται πολλαπλώς η ευκαιρία να τα παρατηρήσουμε στη διάρκεια του έτους.

Οι αστρονομικές παρατηρήσεις γίνονται πάντα με ελάχιστη ή καθόλου συννεφιά, μακριά από τα λευκά φώτα της πόλης, χαμηλή υγρασία και το δυνατόν κατάλληλες συνθήκες ατμόσφαιρας.

-Αστρονομικό πάρκο… Πείτε μας για αυτό…
Τα τελευταία χρόνια ασχολήθηκα με την οργάνωση και κατασκευή ενός ιδιόκτητου αστρονομικού πάρκου με κατάλληλους χώρους τοποθέτησης τηλεσκοπίων για την παρατήρηση του έναστρου ουρανού. Βρίσκεται σε σκοτεινή περιοχή της ημιορεινής Κορινθίας, ενώ εδώ και χρόνια χρησιμοποιείται από ερασιτέχνες αστρονόμους. Είναι στο πρόγραμμα φέτος το καλοκαίρι να τοποθετηθεί και ένα πολύ μεγάλο τηλεσκόπιο των 61 cm, με σκοπό την εκπαίδευση ερασιτεχνών αστρονόμων και τη διάχυση της Αστρονομίας. Ευελπιστώ ότι από το επόμενο έτος θα είναι επισκέψιμο και από ομάδες ατόμων χωρίς τηλεσκόπιο που ενδιαφέρονται να βιώσουν την εμπειρία της αστροπαρατήρησης.

«Προσωπικό μου όνειρο είναι ένα πλανητάριο στην Καλαμάτα»

-Μιλήστε μας για τα εντυπωσιακότερα φαινόμενα κατά τη γνώμη σας.
Υπάρχουν αναρίθμητα φυσικά φαινόμενα που μπορούμε να παρατηρήσουμε. Ο βαθμός εντυπωσιασμού μας, εκτός των άλλων, είναι ανάλογος του βαθμού γνώσης για το ίδιο το φαινόμενο που παρατηρούμε. Για παράδειγμα, οι περισσότεροι άνθρωποι αγνοούν το «μηχανισμό» των εκλείψεων Ηλίου και Σελήνης. Οι νέοι της χώρας μας δε διδάχθηκαν Αστρονομία ποτέ, συνεπώς οι περισσότεροι θα είναι αδιάφοροι. Σας πληροφορώ, όμως, πως όλοι αυτοί, αν γνώριζαν για τις εκλείψεις και με ακολουθούσαν στην επόμενη ολική έκλειψη Ηλίου, το 2027, που θα είναι ορατή από τη γειτονική Αίγυπτο, θα παρακολουθούσαν το φαινόμενο με δέος, αποσβολωμένοι, αδύναμοι να αντιδράσουν στην επίθεση των αισθήσεων του σώματός τους και ανίκανοι να διαχειριστούν τα ανάμικτα συναισθήματά τους. Συνήθως οι άνθρωποι που έχουν βιώσει ολικότητα Ηλίου έχουν ανεξίτηλες αναμνήσεις και το απόκοσμο θέαμα είναι τόσο βαθιά χαραγμένο στο συναισθηματικό τους κόσμο, που η διάρκεια της ζωής δεν είναι αρκετή για να το σβήσει.

-Θεωρείτε ότι υπάρχει μια σύγχυση στο κόσμο για το τι είναι τελικά η Αστρονομία;
Ασφαλώς ναι και δεν αφορά μόνο στον κλάδο της Αστρονομίας. Στην Ελλάδα υπάρχει μια γενικότερη σύγχυση για το τι είναι Επιστήμη (science). Αναφέρομαι στις καλούμενες Θετικές Φυσικές Επιστήμες. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της τυπικής εκπαίδευσης της χώρας μας. Μπορεί ένας μαθητής του Γυμνασίου σήμερα να διδάσκεται μία ώρα Φυσική ή μία ώρα Βιολογία την εβδομάδα και το μάθημα της Αστρονομίας να είναι ανύπαρκτο στη χώρα μας; Η περίοδος χάριτος που ο άνθρωπος είχε την «πολυτέλεια» να μένει επιστημονικά αναλφάβητος και να ζει αποκλεισμένος στο χωριό του πέρασε. Σήμερα οι πολίτες οφείλουν να γνωρίζουν για να παίρνουν ορθές και λογικές αποφάσεις για το κοινό συμφέρον και ολόκληρο τον πλανήτη, μοναδικό καταφύγιο του ανθρώπου στο Σύμπαν. Οι επιστημονικά καταρτισμένοι άνθρωποι δεν είναι έρμαια των ψευδοεπιστημών και ψευδοθεραπειών (αστρολογία, χειρομαντεία, ομοιοπαθητική, βελονισμός, βασκανία κ.ά.), των θεωριών συνωμοσίας και συναφών τσαρλατάνων της εποχής μας.

-Πώς αποφασίσατε την ίδρυση του Αστρονομικού Ομίλου Καλαμάτας;
Ο Όμιλος ιδρύθηκε για να ενώσει τους υπάρχοντες ερασιτέχνες αστρονόμους του Νομού Μεσσηνίας, αλλά και για να δοθεί η ευκαιρία σε μικρούς και μεγάλους να μυηθούν στην Αστρονομία-Αστροφυσική και τις Θετικές Επιστήμες γενικότερα.

Θέλουμε να ελπίζουμε ότι ο Όμιλος θα συμβάλλει καταλυτικά στο να εμπνεύσει, να επιμορφώσει και να αποτελέσει το εκκολαπτήριο νέων ανθρώπων του τόπου μας που θα ακολουθήσουν το δρόμο των Θετικών Επιστημών.

«Θέλουμε να ελπίζουμε ότι ο Όμιλος θα συμβάλλει καταλυτικά στο να εμπνεύσει, να επιμορφώσει και να αποτελέσει το εκκολαπτήριο νέων ανθρώπων του τόπου μας που θα ακολουθήσουν το δρόμο των Θετικών Επιστημών»
-Μιλήστε μας για αυτόν...
Στις αρχές του 2023 πήρα την πρωτοβουλία και με τη βοήθεια έμπειρων ερασιτεχνών αστρονόμων ιδρύσαμε τον ερασιτεχνικό αστρονομικό όμιλο με την επωνυμία «Αστρονομικός Όμιλος Καλαμάτας» (ΑΟΚ).

Ο ΑΟΚ είναι μη κερδοσκοπικό σωματείο. Τα μέλη του είναι κυρίως ερασιτέχνες αστρονόμοι που παρατηρούν με τηλεσκόπιο, φίλοι της Αστρονομίας και των Φυσικών Επιστημών γενικότερα.

Ο ΑΟΚ σκοπό έχει:

α) τη διάδοση της επιστημονικής γνώσης που αφορά στην Αστρονομία-Αστροφυσική

β) την εκπαίδευση στο χειρισμό τηλεσκοπίων και συναφών οργάνων και συσκευών

γ) την εκτέλεση αστρονομικών παρατηρήσεων και μελετών

δ) τη συνεργασία με επιστημονικά ιδρύματα και άλλους συλλόγους, ομίλους, ενώσεις της χώρας μας που έχουν ίδιο ή παρόμοιο σκοπό,

ε) την πραγματοποίηση διαλέξεων, την οργάνωση σεμιναρίων και συνεδρίων, την ίδρυση λαϊκού Αστεροσκοπείου και Πλανηταρίου, καθώς επίσης την καθολική πρόοδο της Επιστημονικής Παιδείας στην Καλαμάτα.

-Ποια η ανταπόκριση του κοινού μέχρι σήμερα;
Μέσα σε λιγότερο από ένα μήνα εμείς που ξεκινήσαμε τον Όμιλο εκπλαγήκαμε ευχάριστα από τη συμμετοχή του κόσμου, τηρουμένων των αναλογιών. Είμαι βέβαιος πως θα ξεπεράσουμε τις προσδοκίες μας και ο κόσμος θα αγαπήσει την Αστρονομία. Άλλωστε, μιλάμε για μία χώρα αδύναμη σε αυτόν τον τομέα. Φανταστείτε ότι σε ολόκληρη την Πελοπόννησο υπάρχουν 2-3 μικρά λαϊκά αστεροσκοπεία και κανένα πλανητάριο, ούτε καν στο Πανεπιστήμιο Πατρών! Σε αντίστοιχα γεωγραφικά διαμερίσματα των περισσότερων κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπάρχουν 20 έως 50 φορές περισσότερα.

-Ποιος μπορεί να γίνει μέλος;
Ο Όμιλος είναι ανοικτός σε όλους που επιθυμούν να μάθουν περισσότερα σχετικά με τη Σύγχρονη Αστρονομία, που βασίζεται αποκλειστικά στην Επιστημονική Μεθοδολογία των Φυσικών Επιστημών και όχι σε εικασίες που έρχονται σε σύγκρουση με τους φυσικούς νόμους, τη λογική και τη μαθηματική ανάλυση.

Θα θέλαμε, λοιπόν, μέσα από το βήμα που μας δίνετε να παροτρύνουμε κυρίως τους νέους, τους φοιτητές (και μαθητές άνω των 12 ετών), να έρθουν σε επαφή με τον Όμιλο, να παρατηρήσουν μέσα από τα τηλεσκόπιά μας και να γνωρίσουν το φυσικό κόσμο που μας περιβάλλει μέσα από το πρίσμα της ορθολογικής σκέψης.

Καλούμε όλους τους φίλους της Αστρονομίας-Αστροφυσικής και των Φυσικών Επιστημών γενικότερα που διαμένουν στην περιοχή της Καλαμάτας να έρθουν σε επαφή με εμάς, για να μοιραστούμε τις γνώσεις και την αγάπη μας για τη μητέρα των επιστημών, Αστρονομία.

Για άμεση επαφή με τον ΑΟΚ και επιπλέον πληροφορίες, μη διστάσουν να επικοινωνήσουν μαζί μου:

email: milonasastro@hotmail.com και

στο messenger https://www.facebook.com/milonasastro/

-Ποια τα επόμενα σχέδιά σας;
Ως Όμιλος ακόμη είναι νωρίς για να μιλάμε για μελλοντικά μεγαλεπήβολα σχέδια. Για την ώρα θέλουμε να μάθει ο κόσμος ότι υπάρχουμε και ότι μπορεί να έρθει σε επαφή με εμάς, στις ενημερωτικές διαλέξεις, ώστε να ξεκινήσουμε το έργο μας. Αρχικά θα έχει χαρακτήρα εκπαιδευτικό (σεμινάρια Αστρονομίας για μικρούς και μεγάλους) και παρατηρησιακό-ψυχαγωγικό (αστροπαρατήρηση με τηλεσκόπια).

Προσωπικό μου όνειρο είναι ένα πλανητάριο στην Καλαμάτα. Η μακροχρόνια εμπειρία μου σχετικά με την πρώτη γνωριμία του έναστρου ουρανού και την εκπαίδευση μικρών και μεγάλων με κάνει να θεωρώ ότι η απόκτηση Πλανηταρίου στην πόλη της Καλαμάτας είναι ο καλύτερος, ο ασφαλέστερος και πιο γρήγορος τρόπος στο να εκπαιδευτούν μαζικά οι νέοι, να γίνουν πιο συνειδητοποιημένοι πολίτες και κάποιοι να στραφούν στις Θετικές Επιστήμες.

Σε μια τέτοια προσπάθεια μπορώ να συμβάλω στην κατασκευή, οργάνωση και, βεβαίως, στη λειτουργία του.

Πηγή: Παναγιώτης Μπαμπαρούτσης tharrosnews.gr